

СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ДОРОЖНЬОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ УКРАЇНИ: ЕКОНОМІКО-ІСТОРИЧНІ, МІЖНАРОДНІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПЕРЕДУМОВИ

Білоцерківець В.В., Кошевий М. В.

Український державний університет науки і технологій, Навчально-науковий інститут «Дніпровський металургійний інститут», м. Дніпро

Ключовим фактором, що детермінував економічний розвиток земель, на яких у подальшому відбулось формування української державності, стало їх географічне розташування. Відсутність гірських масивів, густих лісів, потужних перешкод меридіонального розміщення відкривало перед стародавніми насельниками українських теренів широкі можливості для вільного пересування степовими просторами. Більшість культур, що одна за одною змінювались у Північному Причорномор'ї (у широкому розумінні), демонстрували відданість кочовому способу господарювання (за виключенням, можливо, окремих вихідців з Анатолії), їх представники протягом свого життя пересувались на сотні та тисячі кілометрів. Тим самим культурним надбанням були забезпечені передумови швидкої експансії степовими просторами, а на величезних територіях формувались культурно гомогенні спільноти.

Дорожньою інфраструктурою тих часів слугували степові шляхи, протоптані рухом племен, караванів, табунів, отар, що тисячоліттями переміщались зі сходу на захід та навпаки. Цією інфраструктурою скористались індоєвропейські кочовики, що зародившись (за М. Гімбатус) на землях степової України, поширилися на величезних територіях, відігравши ключову роль у формуванні сучасної цивілізації.

І саме такими, вибитими копитами худоби, шляхами відбувалось транспортування товарів із Азії до Європи. Слід зазначити, що коридор у широтному напрямку хоча й мав колосальну протяжність, охоплюючи дистанції у багато тисяч кілометрів, від Алтаю до Панонії, але товари, що могли бути запропоновані виробниками, розташованими вздовж його вісі, мали досить однорідний характер. Останнє визначалось відносною гомогенністю культури, схожими географічно-кліматичними умовами, технологіями та виробничими можливостями. Більшою диференціацією користувалась продукція, виробництво якої здійснювалось у осередках, розміщених ортогонально до основного дорожнього коридору.

Тож у степах формуються й коротші, але не менш важливі транспортні шляхи за вектором «Північ-Південь». Їх чисельність сприяла субститутності, але, водночас, не детермінувала відсутність унікальної атрибуції. Організація логістичних ланцюжків у міжнародних перевезеннях товарів у меридіональному напрямку вимагала врахування поточної ситуації в українських степах, розбудови альтернативних маршрутів. На півночі та півдні транспортної інфраструктури (якою слугували вже не тільки биті шляхи, але й річки та моря) формувались торгові факторії, що відгравали роль важливих пунктів організації акумуляції, складування та постачання товарів в умовах становлення, спочатку фрагментарно, системи міжнародної торгівлі.